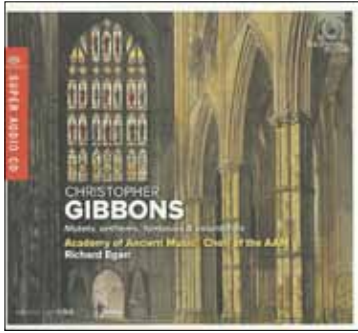

CD KLASSIEK

Vergeten werk
Christopher Gibbons

Hoe opwindend moet het niet zijn als je als musicus onbekend materiaal kunt opdelen? Dat voorrecht viel klavecimbelspeler Richard Egarr te beurt. In de dagboeken van de zeventiende-eeuwse Britse ambtenaar Samuel Pepys stootte hij op bevredigende uitspraken over muziek van Gibbons. Bevreemdend, omdat hij ervan uitging dat het Orlando Gibbons (1563-1625) betrof. Het bleek echter om diens zoon Christopher (1615-1676) te gaan, de eerste organist van Westminster Abbey na het herstel van de monarchie en dus de terugkeer van het katholicisme.

Na een studie uit 1963 had de voorbije eeuw niemand zich nog verdiept in de muziek van die componist. Ten onrechte, want in de tien jaar of zo dat Egarr Gibbons' composities bestudeert en opvoert, is gebleken dat het fantastische muziek betreft met een diepe, oprechte emotionaliteit, die de brug slaat tussen de Engelse Renaissance en barok. Het latere puritanisme deed deze sterk religieuze muziek in de vergetelheid geraken.

Voor deze cd maakte Egarr een keurige selectie met orgelwerk,

typische *anthems* en een aantal instrumentale stukken. Het orgelwerk toont Gibbons' krachtige meesterschap met hier en daar wat vrijere improvisatiemomenten à la Froberger of Frescobaldi. De instrumentale werken, meer bepaald twee fantasiesuites en een fantasia, telkens voor twee violen, altviool en orgel, klinken prachtig, haast Italiaans en erg dansbaar.

Het zijn echter de vocale werken die nog het meest tot de verbeelding spreken en de intieme 'interioriteit' van Gibbons aan de oppervlakte brengen, zoals in het aangrijpende *Ah, My Soul, Why So Dismayed?* De meeste geestelijke liederen hebben een Engelse tekst, alleen het verrassende vierstemmige *O bone Jesu* is daarop een uitzondering. Een schitterende vertolking kan veel verdoezelen, maar kan geen minderwaardige muziek redden. Deze Gibbons heeft echter heus geen hulp nodig. Dit zijn kleine meesterwerken, die de Academy of Ancient Music en het bijbehorende koor onder de bezielende leiding van Richard Egarr ons laten ontdekken. *Gratias, agimus.* (JC)

Christopher Gibbons, *Motets, Anthems, Fantasias & Voluntaries*, door Academy of Ancient Music en Choir of the AAM, onder leiding van Richard Egarr, 1 SACD, harmonia mundi, HMU807551, 21,20 euro.

CD KLASSIEK

Kerstoratorium
Johann Sebastian Bach

In de aanloop naar Kerstmis mag een nieuwe opname van Bachs *Weihnachtsoratorium* (BWV 248) niet ontbreken. De zes afzonderlijke, maar inhoudelijk verbonden werken, soms aangeduid als cantates, componeerde Johann Sebastian Bach in Leipzig voor de kersttijd 1734-1735.

Dirigent Stephen Layton bundelde de krachten van het koor van het Trinity College Choir in Cambridge en het Orchestra of the Age of Enlightenment, en voegde er enkele solisten aan toe die een vreugdevolle vertolking brengen van het overbekende

oratorium. Bijzondere vermelding verdient tenor James Gilchrist als de evangelist die, zoals gebruikelijk bij Bach, reciteert. Het Bijbelse verhaal wordt *secco* gezongen, dat wil zeggen als een recitatief slechts begeleid door *continuo* akkoorden. Andere teksten dan deze in het oratorium werden niet gecomponeerd in de *secco*-vorm. Daardoor is de rol van de evangelist een soort van ceremoniemeester.

Er zijn nog twee andere tekstniveaus. Het spreken van meerdere personen, bijvoorbeeld de herders onder elkaar, gebeurt door de koren. Vrije meditatieve en beschouwende teksten zijn in de vorm van aria's en andere stukken voor de solisten op zich staande koorpartijen. (EDS)

Johann Sebastian Bach, *Christmas Oratorio*, Orchestra of the Age of Enlightenment, onder leiding van Stephen Layton, Hyperion, CDA68031/2, 36 euro.

BOEK SAMENLEVING

Levensverhalen
Vierdewereldgroep

En cliché dat mensen in armoede maar al te vaak moeten slikken, is dat ze hun armoedige situatie zelf zouden hebben gezocht. „Vroeger had die kritiek me triest gemaakt, maar vandaag spreek ik de mensen erop aan. Je kunt niet oordelen over wat je niet kent. Je weet niet wat armoede is, als je zelf niet arm bent”, reageert Elza in een boek dat de vzw Vierdewereldgroep, Mensen voor mensen in Aalst, een vereniging waar armen het

woord nemen, recentelijk op de markt bracht.

Elza kijkt zelfzeker in de lens. Samen met negen anderen getuigt ze over leven in generatiearmoede. Goele Geeraert noteerde hun verhalen, de camera van Nele Delvoye brengt hen in beeld als krachtige mensen. Soms zien we ze nog als de wat schuwe persoon die ze waren vóór ze bij de Vierdewereldgroep terecht kwamen. Daar konden ze hun verhaal doen, werden ze beluisterd en ernstig genomen.

In de armoedevereniging hadden vorig jaar 562 gesprekken plaats met 114 mensen in armoede. Enkelen van hen komen in het boek ook aan het woord. Over waarom ze zich inzetten en hoe ze konden doordringen tot het gekwetste innerlijke van mensen in armoede. De tien getuigenissen verschaffen inzicht in de vicieuze cirkel van tegenslagen waardoor iemand in armoede belandt. Het boek wil hen aan het woord laten, in de hoop

al doende vooroordelen te doorprikken en een lans te breken voor een structurele aanpak van armoede.

Op die manier overstijgen de verhalen, ook al zijn alle getuigen afkomstig uit Aalst en omstreken, het plaatselijke niveau en tonen ze ons hoe armoede kan doorbroken worden. (NL)

Waar zal ik mijn verhaal beginnen? Tien mensen vertellen over hun leven in generatiearmoede, Vierdewereldgroep, Aalst, 2013, 84 blz., 20 euro, verkrijgbaar bij de Standaard Boekhandel.

BOEK ACTUALITEIT

Mama in de gevangenis
Sabine De Vos

Ik ben nog nooit met Winnie buiten de gevangenis kunnen gaan. Dat doen de beampten, als ze tijd hebben en als het mooi weer is”, vertelt kapster Lesley

(24). „Winnie kent de buitenwereld dus. Ze beseft ook niet dat ze samen met mama gevangen zit.”

Lesley, die sinds 2011 in de moeder-en-kindafdeling van de gevangenis van Brugge verblijft, is een van de negen vrouwen van wie mediafiguur en auteur Sabine De Vos het verhaal noteerde in haar boek *Traliemama's*. De Vos was voorheen nog nooit in een gevangenis, maar dompelde zich volledig in het thema onder. „Het is een wereld die je misschien niet wilt kennen, maar waar je wel stiekem nieuwsgierig naar bent”, schrijft ze.

Slechts vier procent van de Belgische gedetineerden is vrouw. Een grote meerderheid van hen heeft echter kinderen. Sabine De Vos schetst het profiel van de gevangenen, van hun zoeken naar een manier om ook achter tra-

lies moeder te blijven en van de instanties waar ze een beroep op kunnen doen. Ze laat ook het personeel van meerdere gevangenen waar vrouwen verblijven aan het woord.

Traliemama's leest soms wat stroef en valt bij momenten in herhaling. Wel geeft het boek een betrekkelijk volledig beeld van het leven van vrouwen in de Belgische gevangenis, van de harde cijfers tot hoogst persoonlijke ervaringen. (JVH)

Sabine De Vos, *Traliemama's*, Linkeroever Uitgevers, Antwerpen, 2013, 344 blz., 19,95 euro.

BOEK GESCHIEDENIS

Oorlog gewogen
Sophie De Schaepdrijver

Sophie De Schaepdrijver is een Belgische historica die in 1997 bekend werd met het bekroonde *De Grote Oorlog. Het Koninkrijk België tijdens de Eerste Wereldoorlog*. Het was het eerste grote werk dat opnieuw (en met een frisse blik) naar de Eerste Wereldoorlog keek. Sinds 2000 doceert ze moderne Europese geschiedenis aan de Pennsylvania State University in de Verenigde Staten.

Met het oog op de viering van honderd jaar 1914-1918 bundelde De Schaepdrijver al haar verhandelingen waarin ze het gangbare beeld van de 'eerste oorlog' bijstelt. „De taalgrens loopt door

onze herdenking van WO I: niet Vlaanderen of Wallonië, maar België als geheel was bezet gebied. Dat verhaal vertellen we nu niet”, stelt ze.

Schrijfster heeft ook haar bedenkingen bij de sympathieke slogan „Nooit meer oorlog”, want voor de betrokkenen was de oorlog wel degelijk zinvol geweest. Zo haalt ze het verhaal aan van Käthe Kollwitz, de maakster van het beroemde beeld van het treurende ouderpaar in Vladslo. Vandaag zien we dat als een uiting van verdriet over een zinloos, verschrikkelijk verlies, maar de Duitse beeldhouwster, wier gesneuvelde zoon in Vladslo rust, was er jarenlang van overtuigd dat dit een heldenoffer was en zij een offerende moeder.

In het boek lezen we ook een stuk over de 'gemartelde steden'. Ooit waren Aarschot, Leuven en zeker Tamines in Namen over de hele wereld bekend omdat het Duitse leger er een deel van de mannelijke bevolking liet executeren. Vandaag zijn die feiten, eertijds wereldwijd op gruwel onthaald, schier vergeten.

De Schaepdrijver is het er ook niet mee eens dat de Vlaamse beweging in de loopgraven werd geboren. Het gros van de

Vlaamsgezinden was immers tegen medewerking met de bezetter. Pas lang na de oorlog werd de ter dood veroordeelde collaborateur August Borms, iemand zonder veel politiek talent, een symboolfiguur. De historica ontdekt hoe Borms in de debatten over zijn vrijlating geplaatst werd tegenover de 'martelares' Gabriëlle Petit, een meisje dat door de Duitsers werd doodgeschoten en vandaag ook vergeten is.

Veel is gebaseerd op herlezing van literatuur. Ongemeen interessant is een terugblik op het werk van Cyriel Verschaeve, Vlaamsgezind kapelaan achter het front, die luidop droomde van bloedige offers. (EDS)

Sophie De Schaepdrijver, *Erfzonde van de twintigste eeuw. Notities bij '14-'18*, Houtekiet, Antwerpen, 2013, 253 blz., 18,50 euro.